

Františkovo slovo

č.141

O. Cantalamessa: vytvářet podmínky k bezvýhradné víře v Kristovo Božství

Svatý Josef promlouvá k dnešní osiřelé době

Ústavní rada nezastavila zákon namířený proti obráncům života

Papež František kázal o tajemství odpuštění

Papež František kázal o tajemství odpuštění

Nenaslouchá-li člověk Božímu Slovu, jeho srdce se zatvrzuje

Západní katolíci trpí přílišným redukcionismem – říká africký teolog

výtah hlavních myšlenek z promluv papeže Františka a zpráv z Vatikánu. Plné znění naleznete na stránkách Radio Vaticana.

O. Cantalamessa: vytvářet podmínky k bezvýhradné víře v Kristovo Božství

Exkurzem o mesiánských Židech zahájil papežský kazatel o. Raniero Cantalamessa svou druhou postní promluvu pro papeže a římskou kurii v kapli Redemptoris Mater. **Duch svatý nás uvádí do tajemství Kristova Božství a tuto pravdu potvrzuje také existence hnutí mesiánských Židů. Jejich skupiny, rozšířené zejména ve Spojených státech a v Evropě, čítají asi 150 tisíc lidí. Jsou to Židé, kteří uznávají Ježíše jako zaslíbeného Mesiáše, Spasitele a Božího syna.** Zároveň se však drží své židovské identity a navazují na prvotní židokřesťankou církev.

„Katolická církev i další církve se dosud zdržovaly podpory tohoto hnutí, a dokonce o něm ani nemluvily, kvůli ohledům na dialog s oficiálním židovským náboženstvím. Já sám jsem o nich nikdy nemluvil. Nyní však stále více narůstá přesvědčení, že ignorovat je, ať už z jedné či druhé strany, nebo dokonce ostrakizovat není správné.“

Papežský kazatel v té souvislosti zmínil nedávno vydaný soubor studií (Ulrich Laepple ed., *Messianische Juden. Eine Provokation*, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2016) věnovaných fenoménu Mesiánských židů. **V průzkumu zjišťujícím, co je přimélo k víře v Ježíše, více než 60% dotázaných odpovědělo: „vnitřní proměna způsobená Duchem svatým“ a teprve na druhém a třetím místě četba Bible či osobní kontakty** (tamtéž s. 34).

O. Cantalamessa se pak vrátil k rozjímání nad vyznáním víry. **„Věřím v jednoho Pána Ježíše Krista“** – jestliže **v židovsko-biblickém kulturním okruhu stačí vyslovit tato slova, aby bylo zřejmé, že Ježíš je uctíván jako Bůh**, v řecko-římském světě už tyto jasné konotace chybí. Pohanský svět totiž znal mnoho „pánů“ - na rozdíl od židovského, kde Adonai, Pán, byl titul patřící výlučně Bohu. Proto bylo z historických důvodů nezbytné připojit další článek kréda: „zrozený z Otce přede všemi věky: Bůh z Boha, Světlo ze Světla, pravý Bůh z pravého Boha, zrozený, nestvořený, jedné podstaty s Otcem“. Nejde o nový objev, protože Ježíšovo božství bylo vždy součástí víry církve. Otcové Nicejského koncilu pouze odstraňovali překážky, které bránily plnému uznání těchto skutečností. V polemice s Ariem museli oprostít víru v Krista od srovnávání s koncepty řecké mytologie, které ho snižovaly na Demiurga, na boha druhé kategorie:

„Chceme-li shrnout do jediné věty význam nicejské definice, můžeme jej formulovat takto: v každé epoše a kultuře musí být Kristus hlásán jako „Bůh“, nikoliv jen v nějakém odvozeném či druhotném smyslu, nýbrž v nejsilnějším smyslu, jaký slovo „Bůh“ má v dané kultuře. Je důležité vědět, co motivovalo Atanáše a další pravověrné teology v tomto boji a odkud se tedy bere jejich naprostá jistota. Nepochází totiž ze spekulace, nýbrž vychází ze života – přesněji z reflexe nad zkušeností církve, kterou má - díky působení Ducha svatého - se spásou v Ježíši Kristu.“

Kristovo božství není jakýmsi praktickým „postulátem“, jakým je pro Kanta Boží existence, vysvětloval dále o. Cantalamessa. **Nejde o teologickou dedukci, která by z ideje spásy vyvozovala Kristovo božství, nýbrž přesně naopak.** Spása je založena na skutečnosti, že Kristus je Bůh. Proto je nutné ptát se, jaké místo má Ježíš Kristus v naší společnosti a v životě dnešních křesťanů. Na jedné straně o něm mluví množství filmů a knih, ale tam, kde je jeho místo, v prostoru víry, jakoby chyběl:

*„Když si všímáme prostoru víry, do něhož patří na prvním místě, vidíme, naopak znepokojivou absenci, ne-li přímo odmítnutí jeho osoby. **V co vlastně věří ti, kdo se v Evropě i jinde označují za „věřící“?** Nejčastěji věří v existenci jakéhosi Svrchovaného bytí, ve Stvořitele, věří, že existuje „onen svět“. To je ovšem deistická víra, v těchto případech nejde ještě o křesťanství. Nejrozumnější sociologické průzkumu ukazují tyto údaje také v zemích a oblastech s prastarou křesťanskou tradicí. **Ježíš Kristus v tomto typu religiozity chybí.**“*

Nezbytné je, pokračoval papežský kazatel, znovu vytvořit podmínky k bezvýhradné víře v Kristovo Božství. Ježíš řekl: „Já jsem světlo světa“. „Já jsem cesta, pravda a život“. Jsme povoláni pokorně říkat dnešnímu světu: „To, co hledáte a co se snažíte tápavě nahmatat, právě to vám hlásáme“. Ježíš však také řekl: „Blahoslavené oči, které vidí, co vy vidíte!“ (Lk 10,23) A otec Cantalamessa uzavřel:

*„Jestli jsme se nikdy vážně nezamýšleli nad tím, jaké štěstí máme, když věříme v Krista, měli bychom to při této příležitosti učinit (...) Proč „blahoslavení“, když křesťané jistě nemají více důvodů k radosti na tomto světě, ba v mnoha oblastech jsou neustále ohroženi smrtí, právě kvůli své víře v Krista? Odpověď dám sám Ježíš: „Protože vidíte!“ Protože znáte smysl života a smrti, protože vaše království je v nebesích (...) v tom smyslu, že jste již nyní jeho součástí a zakoušíte jeho předchuť. Vy máte mne! Nejkrásnější věta, kterou manželka může říci svému muži a naopak zní: „Učinil jsi mne šťastnou!“ Ježíš si zaslouží, aby mu to jeho snoubenka, Církev, řekla z hloubi svého srdce. Já mu to říkám a vybízím vás, ctihodní otcové, bratři a sestry, abyste udělali totéž. Neodkladně dnes, abyste nezapomněli! **Pokud ovšem nemůžeme říci, že nás Ježíš učinil šťastnými, bylo by dobré, abychom se ptali proč, co nám v tom brání.**“*

Kázání z Domu sv. Marty

20.3.2017

Svatý Josef promlouvá k dnešní osiřelé době

Vatikán. Kéž svatý Josef dává mladým lidem schopnost snít, riskovat a podstupovat náročné úkoly, o kterých se jim zdálo, kázal dnes papež František při ranní mši v Domě sv. Marty. Homilii cele věnoval sv. Josefu, který je strážcem Božího snu a naší slabosti a jehož slavnost byla přeložena na dnešek, protože se letos shodovala s třetí postní nedělí.

Svatý Josef poslechne anděla, který se mu zjevuje ve snu, a bere k sobě Marii, která počala z Ducha svatého, vypráví dnešní Matoušovo evangelium (Mt 1,16.18.-21.24a). **Byl to tichý a poslušný muž, který na svých bedrech nesl příslib potomstva, dědictví, otcovství, synovství a stálosti.**

“Tento muž velkých snů je schopen přijmout onen úkol, a to velmi obtížný úkol, který mnohé vypovídá také nám v dnešní době, prožívající hlubokou osiřelost. Tento muž na sebe bere Boží příslib a nese jej kupředu v tichosti a síle, pokračuje v něm, aby se naplnilo, co Bůh zamýšlí.”

Svatý Josef je mužem, který by nám mohl mnohé říci, avšak nemluví. Setrvává ve skrytu a tichosti, čímž v dané chvíli získává daleko větší autoritu, aniž by ji nějak projevil. Papež zdůraznil, že Bůh svěruje Josefovu srdci vše, co je slabé – protože slib není nic silného. Také narození dítěte a útěk do Egypta jsou situace, vyjevující slabost. Josef tuto veškerou slabost uchovává v srdci s velkým jemnocitem, s něhou, v jaké bereme do náručí dítě.

*“Je to muž, který nemluví, avšak poslouchá. Laskavý muž, který je schopen nést kupředu příslib, aby se upevnil a ukotvil v bezpečí. Je to muž, který zaručuje stálost Božího království, Boží otcovství a naše synovství Božích dětí. **Rád o Josefovi přemýšlím jako o strážci vši slabosti, včetně té naší – díky kterému z naší slabosti i hříchů povstává mnoho krásného.**“*

Josef uchovává slabost, aby se stala pevnou ve víře. Tuto úlohu však dostal ve snu – je totiž mužem, schopným snít, poznamenal dále papež František. Je tedy zároveň strážcem Božího snu – je mu svěřen Boží sen o spáse a vykoupení všech lidí. Jak veliký je tento tesař, zvolal Svätý otec. Je tichý, pracuje, uchovává, nese dál slabosti, je schopen snít. Předává poselství každému člověku:

"Dnes bych ho chtěl požádat, aby dal nám všem schopnost snít, protože když sníme o velikých a krásných věcech, přibližujeme se k Božímu snu, k tomu, co Bůh sní o nás. Ať dává mladým lidem – Josef totiž byl mladý – schopnost snít, riskovat a podstupovat náročné úkoly, o kterých se jim zdálo. A nám všem ať dává věrnost, která všeobecně roste ve spravedlivosti – a on byl spravedlivý – z ticha – a on byl mužem nemnoha slov – a v něze, která je schopna chránit křehkost vlastní i cizí."

20.3.2017

Ústavní rada nezastavila zákon namířený proti obráncům života

Francie. Ústavní rada ve Francii schválila nový kontroverzní zákon zakazující rozšiřování obsahů, které by mohly odvádět ženy od interrupce. Soudcové nicméně omezili oblast jeho aplikace. Jak uvedli, zákaz se nemůže týkat informací směřujících ke všem příjemcům.

Přesto Ústavní rada odsouhlasila represe namířené proti obráncům života v případech, kdy je jejich činnost zaměřena bezprostředně na těhotné ženy. **Podle odborníků zákon i v této podobě účinně zablokuje práci mnoha dobrovolníků, poraden či telefonických linek důvěry určených pro matky v obtížné životní situaci.** Překročení zákona totiž sankcionují tvrdé tresty: pokuta do 30 tisíc euro a až dvouleté odnětí svobody.

Kázání z Domu sv. Marty

21.3.2017

Papež František kázal o tajemství odpuštění

Vatikán. Prožít odpuštění a odpustit – to je stěžejní pochopitelné tajemství, vyžadující modlitbu, pokání a zahanbení, kázal papež František při ranní eucharistii v Domě svaté Marty. **Je důležité, abychom si byli vědomi velkých divů, které v nás Bůh svým milosrdenstvím koná, a mohli tak být milosrdní vůči druhým,** zdůraznil Petrův nástupce a varoval před pokrytectvím falešného odpuštění, které bychom si chtěli takřkajíc ukrást ve zpovědnici.

Papež vyšel z dnešních liturgických čtení, kterými, jak řekl, nás církev uvádí do tohoto tajemství, do velkého díla Božího milosrdenství. **Prvním krokem je tu zahanbení nad vlastními hříchy, což je milost, kterou si nemůžeme sami udělit,** vysvětloval papež. Zakouší ji zkroušený Boží lid, který prožívá pokošení kvůli svým hříchům, jak to vypráví první čtení z knihy proroka Daniela (*Dan 3,25.34-43*), zatímco protagonista evangelia (*Mt 18,21-35*) se hanbit nedokáže. Řeč je o služebníkovi, kterému pán odpustil navzdory jeho velkým dluhům, ale který pak nedokáže odpustit svým dlužníkům. Nepochopil tajemství odpuštění, zdůraznil papež, na příkladu z každodenního života:

"Jestliže se zeptám: „Jste všichni hříšníci?“, odpovíte: „Ano, otče, všichni.“ „A co děláte, aby vám byly hříchy odpuštěny?“, zeptám se dále. „Zpovídáme se“, řeknete. „Jak se zpovídáte?“ „Jdu do zpovědnice, vyznám se z hříchů, kněz mi odpustí, za pokání mi dá tři Zdrávasy a pak jdu v klidu pryč.“ **Vůbec nic jsi nepochopil!** Vyzpovídal ses, jako bys vyřizoval bankovní operaci anebo úřední praktiku. Nešel jsi do zpovědnice se zahanbením za to, co jsi udělal. Pouze sis povšímnul několika skvrn na svém svědomí a zmýlil se, protože ses domníval, že zpovědnice je čistírna. **Nebyl jsi schopen prožít stud nad svými hříchy.**"

Odpuštění, které jsi od Boha přijal, divy, které učinil v tvém srdci, by měly vstoupit do tvého svědomí, naléhal papež. Jinak vyjdeš ze zpovědnice, potkáš známého či známou a spolu začnete pomlouvat někoho dalšího, a tudíž dále hřešit. Můžeme odpouštět pouze tehdy, jestliže vnímáme, že nám samotným bylo odpuštěno, dodal Svatý otec.

"Pokud si nejsi vědom toho, že ti bylo odpuštěno, nikdy nebudeš moci odpustit. Nikdy. Přetrvává tu stále postoj zúčtování s druhými lidmi. Odpuštění je naprosté. Lze odpustit pouze tehdy, pokud vím o svém hříchu, hanbím se za něj a prožívám stud, a proto žádám Boha o odpuštění, zakouším Otcovo odpuštění a sám mohu odpustit. Jinak to není možné, **nejsme toho schopni. Právě proto je odpuštění tajemstvím.**"

Služebník, protagonista dnešního evangelia, má pocit, že chytře vyvázl, ale nepochopil pánovu velkorysost. Kolikrát při odchodu ze zpovědnice cítíme něco takového, máme pocit, že jsme šťastně vyklouzli. To však není přijaté odpuštění, nýbrž pokrytectví kradeného, falešného odpuštění.

"Prosme dnes Pána o milost, abychom pochopili ono „sedmdesátšedmkrát". Prosme o milost studu před Bohem. Je to veliká milost! Hanbit se nad svými hříchy, a tak obdržet odpuštění a milost velkorysosti, abychom odpouštěli druhým. Jestliže mi totiž Pán tolik odpustil, jak bych já mohl odpírat odpuštění?"

Generální audience

22.3.2017

Křesťanská naděje se zakládá na Slovu

Dobrý den, drazí bratři a sestry!

Již několik týdnů nám apoštol Pavel pomáhá k lepšímu pochopení křesťanské naděje. Řekli jsme si, že tato naděje není pouhý optimismus, nýbrž něco jiného. Apoštol nám pomáhá, abychom to pochopili a dnes naději klade vedle dvou postojů, které jsou navýsost důležité pro náš život a víru. Jsou to **vytrvalost** a **povzbuzení** (v. 4.5). V úryvku z listu Římanům, který jsme si právě vyslechli, se o nich mluví dvakrát – nejprve odkazují k Písmu a poté k samému Bohu. V čem spočívá jejich hlubší, pravý význam? **A jak tyto dva postoje – vytrvalost a povzbuzení – vnášejí světlo do křesťanské naděje?**

Wytrvalost bychom mohli definovat jako trpělivost – **schopnost snášet, nést na svých bedrech tíži a zůstat věrní, i když se nám zdá těžká** a nesnesitelná a pokouší se o nás negativní soudy a vůle zanechat všeho a všech. Zatímco **povzbuzení** (v italském překladu *útěcha*) je **milost, díky které dokážeme v každé situaci, včetně těch nejvíce poznamenaných zklamáním a utrpením, zachytit přítomnost Boha a jeho slitovné působení**. Svatý Pavel nám připomíná, že vytrvalost a povzbuzení lze čerpat zejména z Písma. Boží slovo nás totiž v první řadě přivádí k tomu, abychom obrátili zrak k Ježíši, lépe Jej poznávali a připodobňovali se Mu až do té míry, že se Mu stále více budeme podobat. Na druhém místě nám Slovo zjevuje, že **Bůh je skutečně „zdrojem vytrvalosti a povzbuzení“** (v.5) a že stále zůstává věrný své lásce k nám. Je vytrvalý v lásce k nám a nikdy se mu neomrzí. Je vytrvalý, neustále nás miluje a také o nás pečuje. **Zakrývá naše rány svým dobrotivým a milosrdným pohlazením a utěšuje nás**. A také v tom nikdy neochabuje.

Z tohoto úhlu pohledu také můžeme porozumět počátečnímu tvrzení apoštola Pavla, který říká: „My »silní« jsme povinni snášet slabosti těch, kdo »silní« nejsou, a ne libovat si sami v sobě (v.1). Tento výraz „my »silní«“ by se mohl jevit domýšlivě, avšak v logice evangelia víme, že tomu tak není. Naopak, má zcela protikladný význam, protože naše síla nepochází od nás, nýbrž od Pána. **Kdo ve svém životě zakouší věrnou Boží lásku a jeho útěchu je schopen, či dokonce má povinnost stát nablízku slabším bratrům a brát na sebe jejich slabost**. Pokud žijeme v Pánově blízkosti, dostaneme potřebnou sílu k blízkosti nejslabším a nejpotřebnějším lidem, k jejich povzbuzení a dodání sil. To je pravý význam onoho apoštolova tvrzení. Svou sílu můžeme projevit, aniž bychom si libovali sami v sobě, nýbrž jednoduše tak, že sami sebe považujeme za prostředníky Pánových darů, kteří se

stávají konkrétními „rozsévači naděje“. Právě toto po nás Pán žádá – abychom v oné síle a schopnosti povzbudit rozsévali naději, což je dnes velmi potřebné, byť to není jednoduché...

Plodem takového životního stylu není společenství, složené z lidí první a druhé kategorie – tedy silných a slabých. Výsledkem, jak říká svatý Pavel, má být „život v souladu, podle vůle Ježíše Krista“ (v.5). **Boží slovo sytí naději, která se konkrétně projevuje ve sdílení a vzájemné službě.** Neboť také člověk, který je „silný“, dříve nebo později zakusí slabost a bude potřebovat povzbuzení ze strany druhých, a opačně také ve slabosti lze stále obdarovat úsměvem anebo podat ruku bratrovi v nesnázích. **Takovéto společenství pak „jednomyslně a jako jedněmi ústy oslavuje Boha“ (v.6). To vše je možné pouze tehdy, pokud se středem stává Kristus a jeho Slovo, protože On je „silný“, dodává nám sílu, trpělivost, naději a útěchu. On je „silný bratr“, který o každého z nás pečuje. Všichni totiž potřebujeme, aby si nás Dobrý Pastýř naložil na ramena a zahalil nás svým laskavým a ohleduplným pohledem.**

Drazí přátelé, nikdy Bohu dostatečně nepoděkujeme za dar jeho Slova, které se zpřítomňuje v Písmu. V něm se Otec našeho Pána, Ježíše Krista, zjevuje jako „Bůh vytrvalosti a povzbuzení“. A právě v něm si uvědomujeme, že naše naděje se nezakládá na vlastních silách a schopnostech, nýbrž na Boží podpoře a věrnosti jeho lásky, tedy na Boží síle a útěše.

Kázání z Domu sv. Marty

23.3.2017

Nenaslouchá-li člověk Božímu Slovu, jeho srdce se zatvrzuje

Vatikán. Je třeba naslouchat Božímu Slovu, aby se předešlo riziku zatvrzení srdce – kázal papež František při ranní mši v kapli Domu sv. Marty. **Pokud totiž nepopřáváme sluchu Jeho Slovu, můžeme se stát nevěrnými či dokonce »ateistickými katolíky«.**

Pokud lid nenaslouchá Božímu hlasu, obrací se k Bohu zády a jedná »podle zatvrzelosti svého zvrhého srdce«. Papež František vyšel z prvního liturgického čtení (*Jer 7,23-28*), ve kterém prorok Jeremiáš kritizuje izraelský lid za to, že se odvrací od Hospodina. **„Pokud se nezastavíme, abychom naslouchali Pánovu hlasu – komentoval Petrův nástupce – obrátíme se nakonec k Pánu zády.** Nenaslouchá-li se Pánovu hlasu, naslouchá se jiným hlasům.“

„Pokud se dnes všichni trochu pozastavíme a pohlédneme do svého srdce, zjistíme, že jsme mnohokrát, častokrát nenaslouchali a stali se hluchými. Pokud nějaký lid, společenství, ale řekněme i křesťanská komunita - farnost, diecéze – nepopřává sluch Pánovu Slovu, hledá jiné hlasy, jiné pány, jde k idolům tohoto světa, ke světským modlám, jež nabízí společnost, a vzdaluje se živému Bohu.“

Když se vzdálíme od Pána – pokračoval papež - naše srdce se zatvrdí, uzavře se do sebe, zkamení a je neschopné přijímat.

*„A tyto dvě věci – nenaslouchání Božímu Slovu a zatvrzelé, do sebe uzavřené srdce – vedou ke ztrátě věrnosti. Vytratí se smysl pro věrnost, jak to stojí v dnešním čtení: »věrnost vymizela« a stáváme se nevěrnými katolíky, pohanskými katolíky - ba dokonce ještě hůře – ateistickými katolíky, protože už nemáme vztah lásky k živému Bohu. **Nepopřávat sluchu a obracet se vzad nás vede na cestu nevěrnosti.**“*

„Čím se však vyplní tato nevěrnost?“ tázal se dále papež František. **„Vyplní se zmatkem.** Neví se, kde Bůh je, a kde není, zaměňuje se Bůh s ďáblem,“ – řekl, a na vysvětlenou - s odkazem na dnešní evangelium (*Lk 11,14-23*) - dodal: „Potom dochází k tomu, že lidé řeknou o Ježíšovi, který koná zázraky, že tak činí s pomocí Belzebuba. To je rouhání. A **rouhání je konečnou fází této cesty,** jež začíná nenasloucháním a zatvrzováním

srdce. Nastává zmatek, vymizí věrnost a dochází k rouhání. Běda lidu, který zapomene na úžas svého prvního setkání s Ježíšem.“

„Každý z nás se dnes může tázat: »Naslouchám Božímu Slovu, beru do rukou Bibli, která mluví ke mně? Nezatvrdilo se moje srdce? Nevzdálil jsem se od Pána? Nevytratila se moje věrnost Pánu a nežiju s idoly, které mi denně nabízejí tento svět? Nevymizela radost úžasu z prvního setkání s Ježíšem?« Dnešek je dnem naslouchání. **»Kéž byste dnes uposlechli Jeho hlasu: nezatvrzujte svá srdce«** - modlili jsme (Žl 95). Prosme o tuto milost, totiž o milost naslouchání, aby se naše srdce nezatvrdilo.“

Západní katolíci trpí přílišným redukcionismem – říká africký teolog

Řím/ Nigérie. Exhortace *Amoris laetitia* nezbudila v Africe debaty nad přijímáním pro rozvedené žijící v nových svazcích, protože není o čem diskutovat. Lidé v této situaci k svátosti eucharistie nepřistupují – říká P. Paulinos Odozor z Nigérie, organizátor konference afrických teologů, která včera začala v Římě. (Její téma zní Africká křesťanská teologie: Paměť a poslání pro 21. století.)

V rozhovoru pro portál *Crux* zdůraznil, že církve v Africe neotvírala novou debatu na toto téma, protože je považuje za dávno vyřešené. Připomněl, že v Africe je aktuálnějším problémem polygamie. Ani v této věci ovšem místní církve nezamýšlí otevírat zbytečnou debatu. Lidé žijící v těchto svazcích chápou, že nemohou přistupovat k přijímání. Uznávají, že toto jsou zásady a respektují je – dodává africký teolog. **Netají se zároveň svým znechucením nad způsobem, jakým k papežské exhortaci přistupují západní katolíci. „Západ má problém s tím, že redukuje a omezuje takovýto text na dvě či tři témata. Při čtení *Amoris laetitia* jsem byl zasažen jejím neuvěřitelným bohatstvím. My v Africe jsme někdy skutečně překvapeni tím, jak si katolicismus na západě vybere jedno téma a vystačí si s ním, aniž by hleděl na celý kontext,“** říká africký teolog. Na fotografii účastníci konference.